ხელნაწერი: ... (W-17), XVII ს.

მინიატურები და მინაწერები

პირველ გვერდზე

ჴმდა ყორნებსა ფ...
..................ლდის შუქი შუბლთ შემხედ............
.................იცა ჩრდილსა ჩარის ჩამწვე..................
.... ვით ცისკარსა ცროდის ცი.......................
..........................სა წერწეტსა ძნელად.....................
................ჭირს ჭირვისა..

6v

მინიატურა მინაწერით:
ქ, ღმერთო აღუპყარ ხელი წყალობას

14v

ესე ანბანთ ქება არის კარგი
ან ბან გან გაქებ არვის გადარებ დონ დღეცა ჩემთა სიგრძედ ჟამისა
ენ ვინ ზენ ზრახვით თვალთა დაფახვით პოე ჰაერ თხელ მნახო მთენო ღამისა
თან ინ კან კბილნი მოუბრად ტკბილნი ლას ლამაზობა გაქუს წამწმისა
მან, ნარ,ონ ოფლნი ვითა მირონი პარ - პირსა მღვრილა მზგავსა ნამისა
ჟან რაე რტონი ალვისა შტონი სან სიტყუა მაქვნეს თუნდ მწირია
ქან ღან ღაწვისა ფერი აწვისა ყარ ყაყაჩომან მითხრიან ზარვა
შინ ჩინ ჩაჭრას ნაკადთა ზღვასაც ცრემლთა მდივის დიდი ღვარია
ძილ ძლივ შეგმართოს ენამ საქებლად თვალთა გიშვენებს წამწამებისა
წინ წიგნსა შენგან მონაწერებს მოვსთქვამ მართ ვითა წამწამებიან
ჭარ ჭეშმარიტად მოითმინე ვიყო თუ მომხვდეს შენთვის წამეამებანი
ხან, ჴარ ჯან ჯანი ეგ ნორჩი ტანი ჰეად ჵოიმე წამწამებიან.“

17v

აქა ავთანდილ ანდერძს სწერს და შერმადინ წინა უთქს.

19r

ესე ამზავთ ქება მე გიგა ბატონის შვილმა გამოვთქვი ყველაი ამბავი ამ ოთახში გამოყვანილია:
,, ქარვა ბრწყინავს გულსა ადგა ილვებს ვაშად ზე პურობით
იასპ ვამკობ ლოყა მზეო ნარგის ოფაზ პირ ჟამობით
რა სევდა ტვინს უფრო ფლობ ქმნად ღამ ყელს შუქობ ჩინიშტობით
ძოწი წარბთა ჭვირობ ხმობ ჴალვას ჯილდობ ჰაჵრობით.“

19v

მინიატურის მინაწერი ძალიან დაზიანებულია, მოჩანს მხოლოდ მისი ნაწილი: „ტარიელის საძებრად“

23r

მინიატურის წარწერა ძალიან დაზიანებულია
აქა ტარიელისაგან ხატა.......
დაკოდილს ავთანდილს............

26r

ამის პატრონის მეუღლე განც......თან ხილვით იხარა ზერმან ბორ............ლმან მდომა ვიგონებთ ღ˜თის ძალით შესწევდეს და გაუსრულდეს გონებისა ჩვენისა საწადელი.

26v

ქ. აქა ავთანდილ ხიდამ ჩამოვიდა და ქვაბში მივა ასმათთანა.

33r

ეს ვეფხისტყაოსანი დიაღ ცუდი ხელნაწერია ნახატიც კარგია და ხელიც მარა მის ლაქს............არ არის.

33v

აქა ავთანდილ ქუაბით ტარიელს ელაპარაკება

37r

ტარიელ მჭარ .... ვალს ......

42v

და ტარიელ ახლავს

49r

შევიქეც წამოველ მდიოდა ნაკადი ცრემლთა მილისა

49v

აქა რამაზ მეფე და ვეზირი ტარიელთა წიგნსა სწერენ

56r

აქა წიგნს აწერინებს ტარიელ ინდოეთ მეფესთანა.

56v

ႱႲႤႰ ႦႰႫႨႠႭႬ ႵႨႠႨ ႵႨႠႱႰ·

67r

ქ შენ რა გრჯიდა ხვარაზმშას ძევ ლომის სამტროდ შემართობა
უფრო შველის ვარდთა კონა და მიყოფთა ოქროს შენატება
თხა და ლომსა ვით აწყდები რათ სიგიჟით მემართლება
ნახავ თავსა სვეტსა ზედა ………სული გამართლება
შენმა მზემან აქანამდის შენ ცოცხალი არ მეგონე
ჩემი სულის უტკბილესი შენ გენაცვლო შენი ....

67v

აქა...............მეფის შვილის მოკლა

70r

დავარ წყეულო გრძნეულო რად მოაშორე მზე ცასა
რად დაუკარგე სინათლე ხმელსა მზე ცასა
ამა საქმისთვის საწყალი........... ყელთა..............
თვარ ნესტან ისევ სოფელსა[.........................]

70v

.... ს დისაგან ნესტან დარეჯან ზღვაში დაკარგვა.

72r

აქა ტარიელ

75v

..........................ფრიდონის ზიძის ძეზედა

84r

იმატა ასვათა ასეთი- ითესა ითავსა ატამი
ატაკა ილეთიწ - წითელი აკატა.

86r

აქა ავთანდილ

86v

ვინც ესენი წაიკითხოს...
ვინ ყოფილა ასრე ანპარ...

ტაეფნი თქვა ასრე..
მე მითქუამს ამის...
ან მიწერ ან ....

92v

ესე წიგნი ეკატერინესი იყოს ღმერთმან მოახმაროს.

116r

ქ.ნ. სალომე რას მერჩი შენ ცოდვილიანი ეს ხმა იავარ იძებნეს. ქ. ჩემი სიცოცხლე ან სულით თქმაო ქალბატონო სალომე შენ და ეკატერინე ლამაზს....... გაოცებით მას რას მერჩოდით გონება რას............. სწ......... მეც გაგონებ თეთრას თვალით ამოგიღებს[..........].

116v

,აქა ავთანდილ ტარიელს გაეყარა და ფრიდონისას მივა.

124r

ქალბატონო სალომე შენ ეკატერინე ლამაზს.

126v

ავთანდილის ნესტან დარეჯანის საძებრად წავიდა.

129r

აქა ავთანდილ მეკობრენი ამოსწყვიტა

134r

აქა ავთანდილ ფა

136v

აქა ავთანდილ ფატმანს წერილს სწერს.

139r

ქ. ვგონებ ავთანდილ წუნობდა ფატმანის თანა წოლას მზისაგან ნახული ყვავილი მასთან იხმოდა ძრწოლასა
მზედ უჩნდა მისი თინათი ფატმან არ ერჩოდა ყოლასა
ტარიელისთვის იქმოდა სასარგებლოთა წოლასა
ქ. თვარა რათ სწადდა ფატმანი არ ნაათლი ქალი მის მზის
პირად არა ნათელი ტანითა დია მჯის მის
ბნელებრ ხედვიდა ავთანდილ მოშორვებული მის დღისა
დაიბნა ის ფატმან მაყივნებელი მის ქმრისა.

139v

....................................ამბავს უამბობს.

146r

აქა ზღვათა მეფის წინაშე უსენს უჩოქებს.

159r

აქა ფატმან წიგნს......................

159v

ყოფილა მცირედი არსითა ანივთულია
ჯერებია უსენსა სხვათაგან გული რთულია
.....მოგვინდა ავთანდილს მისგან არ შენართულია
მაგრამ....... მისითა................. განუკურდია.

161r

აქა ნესტან დარეჯან ფატმანთანა წიგნს სწერს.

161v

ქ. შენ ორთა და მზემან მორჭმულთა ყველა ამ ამბანი ამ ამბი.....ში გამოყვანილია.
.............თობს ბაგე გარე დავლით ელვა ვარდთ ზე ჰკითხვითა
მკმობილთა მანგო ნახი ოხვრით პირ ჟამითა....................ტურფებით ფშვი ქარს ღაწვ ყელი ზმო შუქს ჩნობს ცითა................ჭვარობ ხალსა ჴელსა ჯაჯა პაქ ჩოი მითა

163v

ამიაშვილის ასული მაია აქანა კითხულობს

165r

ქ. ჩოი მე ნუ............... და შენისა................................
მაჩუქარ ქველი შინ...
ჩემი დახაშ სრულიად.............................
ის ცრემლითა გა..
რომელიც ჯერ მირ...................................
რადათ განაგრძე ჟ..
წვევად ამისთას რ...
თხემი ჩემი განტვინ..
სასმელენლი და ჩემნი...........................
მოულა ამისთვის რ..................................
თვალსა..

ლისა და..
რელისა წყაროსა......................................
ვართ რისა ....
რი ცვივიან რუ ჴე.....................................
მორნი ვართ განუ...................................
თორმეტნი ჯ..

166v

გულ მხიარული ვიხარებ ამად არ ცრემლი მინდების.

176v

ყობილნი აღნაგნი ყოვლითურთ კაცთა არსები
.......ით მის ქებად მიჯნურნო ყოველი შემწედ ამები
.....და გული ფიქრ შიდან მუდამ იყავით აამებით
........არს უღრუბლოდ მყოფელი შვიდ მნათობრთაებრ სახი........
არეს ვმუშთარა მტერობით მისის ჯაბითა და ხი............
...........ყველავნი ვერ ედარება მისი შვენება ნახი...............
ავთანდილს მისცა სიამე მისი ჯუფი მით ახი.............
უსაცილოდ ჭეშმარიტად არ........................
..............ბ რომ ამდენი წიგნი ჩემი.................
.............ოდ გამოვთქვა ამისთანა კარ.............
და ვერ ნა...
............ედ მოსწონს ეს და არ მოგვწონს.

177v

დავით მდივნის შვილი იოსებ დაიბადა.

182r

ტარიელ და ავთანდილ ფრიდონთან მიდიან

182v

ეს ამბავთ ქება გოგია ბატონიშვილმა გამოვთქვი
ან ალამს ლალი ბროლ განათალი აკრთობს სახობას ნახად რხევითა
ბან ბროლი ანტობს მზეებრ კამკამობს კვიპაროზ ტანი არის ხევითა
გან გულსა გმირყავს მსწრაფლ გადმიბირავს ვლთილვარებს ქვეყანა ვითა მზე ვითა
დონ და ერხევა ახ...არს მისგან დამწვარ ვარ და ვარ რწევითა
ენე თურთ მსგავსი ცეცხლებრ ის მწვავსი ასპიროზ არის სოფლად მოსული
ვინ ვაშად ლაღობს აფროდიტს მსგავსობს ნარდიონ შტასი აღნანა სული
ზენ ზოვალს დარობს ულუნსა ნათობს ალვა არს რგული ედემს ასული

ჩე ჩელვებს მზობით აღნაგთ ნაზობით დიდგვართა არის ტომი ასული
თან თვალნი ლაზობს მეტად ლამაზობს ციმციმი მოდის ვითა წყაროსა
ინივრდობს ტანსა ტურფად ნატანსა შენსა არონებს ვითა საროსა
ლას ლოყას ნათობს ზნელი გულით შენათობს ვარდებრ შუ......ვილმა გაგვახაროსა
მან მზე არს მწველი გულთა შემწველი შარავანდს მომფენს მე მისთვის მკვდარსა
ოფაზს ჭვიროზს მიჯნურს განგმირობს აღარ მომელტვის მე დია მჭკნარსა
პირსა კლთოლავს მე დია მშორავს შორედან გულსა მკრავს ეშხის ლახვარსა
ჟამს ვერსით ვაკოცო პირსო მას ლამაზ ქალსა ჩემსა დამწველსა
....მას ვნახო ვარდი მოვნახო ზილფსავფუჩვნიდე თმასა დალელსა
..... ზარიფს ჩემსა ხალიფასა ან არ ნახობით ტურფა მლელსა
.... ქეზას მოვაგებ სახელისა მისსა არა ვახსენებ
.... ლამაზს ჩინ მხატვართ ნახაზ მე აშუღობას მსწრაფლ მოვახსენებ
...........მუშთარსა მწვა ნახ სუფრასა მისთვის კეშანითა გულსა ვახსენებ
....ფიანდაზს უფენ ზაზთა ვასვენებ
....ლამაზ მისსა ვითა მინანგი
....ან ბაზრობს მჭკნარად პირ მთვარე მანგი
....წამწამ ზანგი
.... ყანდებსა..................... ვარდებსა.........................
.... მანდებსა.................
ხმობს ბულბული ლხინთ სუმბული სხმენელსა .... დარდებსა
ჴარ ჴაფითა წუნზარიფია მოსხივ მკთოლვარ იგ...ლი
ჰასკისოითა აფირო ნარიმან შტახსი მოგტაც სული
ჵოი მის ვარ მჭვრეტს ყოფით დია რეტს ცეცხლი შვების სურვილთ ალმული.

184r

ბესარიონის თქმულია ეს:
ქ. იაგუნდი მოცინარობს მარგალიტნი მიახელით
სათის ტბიდან ისარს ისვრის ვინ გაუვლის ახლოს ველით
დალახვრავს და მძიმედ დაჰკოდს ველს განაბნევს დია ხელით
ნეტართაო მქონდეს გზაო უუიცად დია გხელით
ვარწმუნე კარგი ბიჭი ყოფილ ტარიელ

184v

.... მისულა და ფრიდონ ტარიელს ქორწილს უხდის, გამოსახულებაზე აქ წარმოდგენილ ფიგურას აქვს მათი ვინაობის აღმნიშვნელი წარწერა ტარიელ, ნესტან დერეჯან , ფრიდონ, ავთანდილ.

186r

აქა ტარიელ და ავთანდილ................................ ხოლო გამოსახულების მიხედვით აქ წარმოდგენილი უნდა იყოს ტარიელისა და ავთანდილისაგან ქუაბს წასვლა მეორედ ნესტან დარეჯანის თანხლებით.

186v

ევდუილიპო ხლუფოფს ვსდომილდ ხეფისის ფთეისე
დიზითუ ასთედ ნიპიტე თითბილ დლი თიდე დიდიეისე
..................ხთინი ლურდითი დულგდათუ რიდრო პრეისე
თერ დაუდილე აო პლუ ნთიდე აპილე რდთეისე
ვსთიბო ილფთი დოვლსუეს დილხუინ დილსუ ვიფითე
.... დსისე დსისუპე დფე ვეფსი ნივსი ნიფათე
........დეფსი ხელობი რიაზეფ რასე რუსოპის ნივჲფათე
დაპლობოსე ხიფლეფთლინ ჰე ბიპლინ ნოსი პლოთინი ვიფათე
....................ჴეფე სალპარო...

190r

აღნაგებით ბრწყინვალე გულს და კვლავ ელვით ვით ზესთა ჰეროთ
ილიოს კლთოლავ ლალებრვე მზეობ ნარდიონ ოქრო პრწყინობით ჟღერით
რხევ სასიკვდინეთ ტანს უცხო ფერსა ქებით ღაწვი ფინამოზს შუქ ძოწ წარბსა ქვირობა ხაზლას ჴელთ ჯელობ ასფიროზ .... ჵ.... ჩემს ბატონს ჭვ. ვროთო....... ჩემს ბიჭს .190verso გვერდზე არის მინიატურა, რომელსაც წარწერა არ აქვს , მაგრამ გამოსახულების მიხედვით აქ წარმოდგენილია ტარიელისა და მისთა ძმათაგან არაბეთს წასვლისა.

198r

ქ. პეტრეს ქალი მარიამ დაიბადა სამს მარტს დამდეგს.

199r

აქა ქორწილი ავთანდილისა და თინათინისა.

199v

ვაიმე მუდამ მტირალი კვნესითა სულ დაყოფილი
პირველ ნაბუდვი და ახლად უმზეოდ დაცაჭკნობილი
ჭირ მიდის ტბითა ნარწყული რუსათნი მეყო ლტობილი
ბედსა მივსტირი ნიადაგ მეგობართაგან გმობილი
შვილნი სამყარო მეხ ტეხით ჩემთვის მობრუნდა წყრომითა
მთვარე შუქს აზნელებს მზე აღარ ბრწყინავს მზობითა
პირველ ყოფილნი ყველანი მსრბოლო შენ დია შორვითა
მე ვფრინე გულით და ფრთენი არა მაქუს ვითა ქორვითა
ჰა ჰაი ვსტირი სოფელსა კლდე ზედა მყოფი ბროგია

ცვილი დამადნო ეთერმა ცეცხლითა და გულ მყოლია
მოდით მასხურეთ ცრემლები მეგობარს და ძმა გოგია
ვიტირეთ ყოვლთა მოყუასთა გლახ მყოფი მარტო გოგია

203r

ეს ამზათ ქება ჩემთვის გამოვთქუი მოყრილი ხელით ახლოთ ახლოს და მითი......... ერთმანეთში არ გამოიცნობება და ვინც გადასწეროთ ნუ დააუშნოებთ.......... ისენით...............ბოლოს ესე.

აჰა აქა ვსწერ ამბავსა ავად ასულსა არიად
ბედსა ბედითსა ბნელ ბუდკს ბასრობით ბადსა ბარიად
გულსა გაგმირულსა გასულსა გონებს გარად გარიად
დაწყლულს დამდნარსა დიდებას დავალებულსა დარიად
ესამარება ერობა ერთხზვის ევაგლახ ერობა
ვაი ვაგლახმე ვისთვისა ვარ ვამი ვაი ვერობა
ზარით ზახილით ზოზინი ზღუდეთა ზარეობა
ჵავან ჵავალებულნი ჵალხითა ჵაერობა
თვალ თავნი თითნი თულოთი თხზული თულითა თანანი
იგლოვს იტირებს იობა იგივე იწუხს ინანი
კისერი კრული კლდეებსა კინჩხა ვინ ზედა ვინანი
ლტოლვა ლალვანი ლანძღვანი ლოყათა ლურჯი ლილანი
მუდამ მტირალო მკვნესარე მარად მძოლარე მარები
ნათლის ნახვისა ნატრული ნარაზე ნიხთა ნარები
ოი ოდისა ოთაღი ოგაოდა ოამარები
პირისა პლაჭვა პურითა პარვითა პარვა პირები
ჟამისგან ჟეჟამობითა ჟერვანი ჟამთა ჟეჟირთა
რუდუნებანი რაებრი რაფუერთი რაეობითა
სიცოცხლის სულთა სიმწარე სამსალა სამსალობითა
უზომოდ უფრო უნება უწყალოდ უმყოფობანი
ფერით ფინთვანი ფარვანი ფოფლნით ფოლოტობანი
ქამადი ქედის ქაცვანი ქაფით ქმნილ ქად ქადობანი
ღამით ღალვანი ღამღაბით ღიმილის ღალვაობანი
ყელო ყოფილო ყურებო ყურებო ყოფილ ყარაო
შუბლო შოლტითა შეკრულო შაისა შორით შორაო
ჩაბნედილ ჩამკუდარ ჩამწვარო ჩერან ჩამტვრეულო ჩარაო
ცხვირ ცემით ცვილო ცდობილო ცრემლითა ცნობო ცარაო
ძილშიდა ძოწნი ძაბუნეს ძაგ ძაგით ძალათ ძელებო
წოლილსა წელსა წამწამ წაქეზებით წერებითა
ჭალაზედ ჭერა ჭორითა ჭოჭინით ჭირი ჭელებით
ხელთ ხელთვა ხალვათ ხოკაბის ხოხითა ხეთქა ხელებით
ჰორხი ჰნარცვია ჰიან ჰელისა ჰელითით ჰარობით

ჯაჯი ჯეჯა ჯართაგან ჯოჯინობისა ჯპირობით
ჰაერთა ჰაღმა ჰპოპმხილ ჰპოვა ჰქუეს ჰეეშით
ჵოი ჵროლით შერვულ .... გლახ მყოფი ჵ...........

203v

სიკვდილი

205r

ქ. გწერ სურნელო სუმბულო წმიდაო ჯვარო ამას ქანად..........
წელ ხარო ნაძვი ბანიანსა ტან ალვა სარ.........ხინ.........................
ნათელ სხივი ელვა მზიანსა ქუე კეფ......... გცავს მზიანსა
ჴელი შ................ ბროლ ტუჩ ვარდიანსა მეცნიერო სიბრძნე

208r

აქა ეს სამივ ჴელმწიფეები მთავ წაადგნენ და რამაზ მეფე ინდოეთს მოსდგომოდა ლაშქრითა.

212r

აქა ინდოეთს მისვლა.

216r

აქა ტარიელ ავად გახდა და ნესტან დარეჯან ....

218r

აქა ტარიელ ავად არის და ხუარაზმთ მეფე მიუჴდა.

221v

ფრიდონ და ავთანდილთანა

225r

სოფელსა ამის საწუთროსა შინა ღელვა ....ზემულებით ამით რამეთუ უკეთ,

225v

ხვარაზმთ მეფეზე

234v

თარა ვეზირი ვეზირობენ